Kaderbrief 2022

Hierbij bieden wij u onze kaderbrief 2022 aan. Ten tijde van het schrijven van deze kaderbrief zijn we verwikkeld in een wereldwijde crisis ten gevolge van de infectieziekte COVID-19. Deze crisis raakt ook Nederland hard en de GGD-en staan vanuit hun verantwoordelijkheid en opdracht voor de zorg voor de publieke gezondheid in de frontlinie om deze crisis te bestrijden. Deze opgave heeft grote impact op de GGD-en, zo ook op GGD Drenthe. In korte tijd zijn wij enorm opgeschaald en waarbij wij onder landelijke regie tegelijkertijd steeds wendbaar moeten inspelen op snel wisselende omstandigheden en vraagstukken. Daarbij zetten wij ons in om de reguliere dienstverlening zoveel als kan onder de beperkingen van de COVID-19 maatregelen voort te zetten.

Gezien de duur en impact van de crisis, waarvan het eind nog niet in zicht is, is het niet eenvoudig om voorspellingen te doen over waar wij als GGD Drenthe in 2022 staan. Wat de COVID-19 crisis in ieder geval heeft laten zien is dat wij als GGD Drenthe flexibel kunnen opschalen bij urgentie en crisis. Dat kunnen wij om omdat wij als basisvoorziening in de publieke gezondheid op diverse fronten bijdragen aan het bevorderen en bewaken van de gezondheid van de Drentse bevolking. Doordat wij een veelheid aan expertise op diverse vakgebieden in huis hebben, hebben wij de mogelijkheid om snel in te spelen op actuele vraagstukken. Omdat wij de JGZ uitvoeren in Drenthe, konden wij bijvoorbeeld JGZ-professionals inzetten in de benodigde capaciteit voor de bestrijding van COVID-19. Echter, de capaciteit van de GGD is wel beperkt zodat deze inzet niet mogelijk is zonder dat dit consequenties heeft voor de reguliere dienstverlening.
De GGD spant zich maximaal in om de dienstverlening op basis van haar wettelijke taken en de taken die door de gemeenten additioneel bij de GGD zijn neergelegd goed uit te voeren. Uiteraard realiseren wij ons dat gemeenten, ook gezien de financiële uitdagingen waarvoor zijzelf staan, van ons vragen om steeds kritisch naar de effectiviteit en efficiency van onze dienstverlening te kijken. Echter, om als robuuste organisatie in de publieke gezondheid ook toekomstbestendig te kunnen blijven functioneren zullen de taken van de GGD tenminste op een minimaal verantwoord niveau uitgevoerd moeten worden. Dat is ook onze inzet voor 2022

Afgezien van de onzekerheden die de duur en intensiteit van de COVID-19 crisis met zich meebrengt leggen wij in deze kaderbrief hieronder aan u voor welke ontwikkelingen wij op het gebied van de publieke gezondheid voor 2022 zien en welke ambities en uitdagingen wij daaraan voor de GGD verbinden. Hierbij hebben wij ook de input meegenomen die is voortgekomen uit de raadsbijeenkomst over gemeenschappelijke regelingen van de vier noordelijke gemeenten van 5 oktober jl.

Ontwikkelingen en ambities voor 2022

Programma Beschermen

Infectieziektebestrijding
Meer dan ooit is in de COVID-19 crisis het belang van een goede infectieziektebestrijding duidelijk geworden. Bij het begin van de crisis waren verschillende functies binnen de productgroep IZB kwantitatief op een minimaal niveau ingevuld. In de loop van de crisis is de productgroep met de extra middelen vanuit het ministerie van VWS versterkt. Uiteraard is hier sprake van tijdelijke inzet gedurende de duur van de crisis, maar een blijvende investering in de infectieziektebestrijding zal bij evaluaties op zowel landelijk als regionaal niveau aan de orde moeten komen.

Het is nu nog onmogelijk te voorspellen hoe de situatie rondom COVID-19 zal zijn in 2022. Mogelijk zal er een vaccin beschikbaar zijn dat mensen beschermt of minder kwetsbaar maakt voor infectie met het coronavirus. Ook dan zal de GGD een belangrijke rol hebben in het verstrekken van de vaccins.

De toevoeging van de functie deskundige infectiepreventie publieke gezondheid heeft tijdens de coronacrisis haar meerwaarde bewezen. De voortzetting van voorlichting en andere activiteiten rondom infectiepreventie in o.a. zorginstellingen blijft van belang.

Afhankelijk van de ontwikkelingen pakken we de oorspronkelijke plannen weer op. We verwachten in 2022 het vaccinatiecentrum te realiseren. Dit betekent dat we als GGD vanuit één vast punt voor alle zorg rondom vaccinaties (advies, toediening) organiseren. Het gaat om het rijksvaccinatieprogramma, maar ook vaccinaties voor reizigers en andere doelgroepen. Verder blijven we actief in het antibioticaresistentie (ABR) zorgnetwerk.

Rijksvaccinatieprogramma
De introductie van de HPV-vaccinatie voor jongens en ook de verlaging van de leeftijd voor de HPV-vaccinatie naar 10 jaar is uitgesteld naar 2022.

Indien er een vaccin beschikbaar komt ter bestrijding van COVID-19 zal dit naar verwachting opgenomen worden in het Rijksvaccinatieprogramma. Het is waarschijnlijk dat dit vaccinatieprogramma grootschalig, doelgroepsgewijs en over een langere periode uitgespreid, zal worden uitgevoerd. Dit zal opnieuw een grote inzet van de GGD vragen.

Crises, rampen en incidenten
Het is waarschijnlijk dat uit de evaluatie van de huidige COVID-19 crisis belangrijke ‘lessons learned’ naar voren zullen komen die impact zullen hebben op de organisatie en inrichting van de bestrijding van crisis, rampen en incidenten. Wij zullen deze ontwikkelingen nauwgezet volgen en daar in samenwerking met de Veiligheidsregio uitwerking aan geven.

Gezonde leefomgeving

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 2022. Als GGD adviseren we gemeenten al over gezondheidsaspecten in hun omgevingsvisies en omgevingsplannen. Inmiddels hebben we ook de eerste ervaringen opgedaan met integrale advisering vanuit het perspectief van gezondheidsbescherming (denk aan fijnstof, geluid, geur) en gezondheidsbevordering (de leefomgeving zo inrichten dat deze uitnodigt tot een gezonde leefstijl). Daarnaast blijven we gemeenten adviseren bij vragen over gezondheidsaspecten van windturbines, nul-op-de-meter woningen en andere ontwikkelingen en technologieën.

Bij de andere thema's binnen het programma beschermen (technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, tuberculosebestrijding) verwachten we geen grote veranderingen in beleid.

Wat betekent dit voor onze inzet in 2022

- Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom de COVID-19 pandemie blijven we ons inzetten voor preventie van infectie en indamming van het coronavirus. Bij het beschikbaar komen van een corona-vaccin voeren wij vaccinaties uit conform landelijke afspraken.
- De deskundige infectiepreventie publieke gezondheid gaat een proactieve spilfunctie vervullen als het gaat om infectiepreventie.
- We realiseren het vaccinatiecentrum van de GGD.
- We volgen de 'lessons learned' uit de evaluatie van de COVID-19 crisis op en implementeren deze in de organisatie en inrichting van de bestrijding van crisis, rampen en incidenten.
- We blijven de gemeenten adviseren over gezondheidsaspecten binnen omgevingsvisies, omgevingsplannen en vergunningaanvragen.
- We adviseren over de invloed van nieuwe ontwikkelingen binnen de energietransitie en nieuwe technologieën op de gezondheid.

Programma Bevorderen

Gezonde leefstijl

De coronacrisis heeft het belang van een gezonde leefstijl nog duidelijker gemaakt: zo'n 70% van alle coronapatiënten die op de IC terecht gekomen zijn hadden overgewicht en een relatief slechte gezondheid. Gelukkig is de rol van preventie de afgelopen jaren zowel landelijk als regionaal hoger op de agenda gezet. Het Nationaal Preventieakkoord, dat ambities stelt op het gebied van leefstijl voor het jaar 2040, is daar een resultaat van. In de loop van 2020 is ook de landelijke nota gezondheidsbeleid gepubliceerd, die focust op vier thema's: gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving, gezondheidsachterstanden verkleinen, druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen, en vitaal ouder worden.

In Drenthe is de gezamenlijke ambitie uitgesproken om via een integraal meerjarenprogramma te werken aan preventie en sport en bewegen. De Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) heeft via de notitie 'Vitaal en Gezond Drenthe' (februari 2020) de opdracht gegeven aan de themagroep 'Gezamenlijke Preventie' om het meerjarenprogramma op te stellen. Het zal zich richten op de periode 2021-2024, met een lange termijn visie tot 2040. Het meerjarenprogramma zal dienen als kapstok voor de verschillende projecten, programma's en activiteiten en draagt bij aan een

overzichtelijk preventielandschap, onder regie van de gemeenten. De GGD is en blijft betrokken bij de invulling van het meerjarenprogramma.

Binnen dit plan valt ook het project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. Dit is een additioneel project onder penvoering van de GGD. Er is veel werk verzet om te komen tot een lokaal toegesneden preventieaanpak. Deze wordt onder de vlag van het project uitgevoerd tot en met 2022.

Het is de ambitie van GGD Drenthe om met de aanwezige kennis en kunde de gemeenten maximaal te adviseren en ondersteunen in het formuleren van beleid en de daarbij behorende preventieactiviteiten. Speerpunten hierbij zijn het terugdringen van de in Drenthe veel voorkomende problemen drugs- en alcoholgebruik, roken, overgewicht, eenzaamheid en mentale druk bij jongeren. Daarbij is aandacht voor achterliggende problematiek zoals armoede van groot belang. In relatie tot mentale druk is het wenselijk om in het bijzonder aandacht te hebben voor psychische problematiek bij jongeren en suïcidepreventie.

Wat betekent dit voor onze inzet in 2022

- We adviseren en ondersteunen de gemeenten bij hun gezondheidsbeleid en de in te zetten interventies. Daaronder vallen bijvoorbeeld:
    - De invulling en uitvoering het Drents meerjarenplan
    - De ontwikkeling van lokale nota's gezondheidsbeleid en/of lokale preventieakkoorden
    - De inbedding van gezondheid binnen omgevingsvisies, –plannen en vergunningverlening
- We leveren de projectleider van de het project 'aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. Vanuit de eigen uitvoering van onze publieke gezondheidstaken dragen we bij aan regionale agenda in samenhang met 'aan de slag met preventie'.
- De vernieuwingen ten aanzien van de gezondheidsmonitors heeft (landelijk en regionaal) een poosje on hold gestaan door de coronacrisis. Wij zetten deze ontwikkeling weer verder door.

Programma Jeugd

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De lokale invulling van de vastgestelde landelijke strategische koers en ontwikkelagenda JGZ, vormt een belangrijke basis voor de doorontwikkeling van de JGZ-dienstverlening. Deze doorontwikkeling richt zich op het toekomstbestendig maken van het bereik en de effectiviteit van de JGZ. De grote maatschappelijke bewegingen zoals verdergaande autonomie en assertiviteit van burgers, toenemende diversiteit in gezinssamenstellingen en sociaaleconomische en culturele verschillen, de 24/7 economie en de online wereld zijn een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de wijze van dienstverlening van de JGZ. Om ouders en kinderen blijvend te ondersteunen bij opgroei- en opvoedvraagstukken is het noodzakelijk dat de JGZ vindbaar, bereikbaar en dichtbij is op die momenten, op die locatie (fysiek of digitaal) en langs die weg waarop kind of ouder dit vraagt. Kinderen en ouders worden steeds meer in de gelegenheid gesteld om zelfregie en eigenaarschap over hun eigen gezondheid en welbevinden te nemen door het beschikbaar stellen van gezondheidsinformatie en gepersonaliseerd advies, het bieden van digitale zelfdiagnostiek en zelfzorgmogelijkheden en het aangaan van een gelijkwaardige dialoog tussen kind/ ouder en professional anderzijds. Tegelijkertijd creëert deze beweging van flexibilisering en digitalisering meer

ruimte voor een groep kinderen en ouders die niet zelfstandig hun weg vindt en die nu juist extra zorg, aandacht en begeleiding van de JGZ nodig hebben, zorg op maat dus. Door meer maatwerk verwacht de JGZ zowel recht te doen aan de groep kinderen waarmee het goed gaat als voor de groep die extra ondersteuning nodig heeft. Voor bovenstaande ontwikkeling zijn de komende jaren eenmalige investeringen nodig, niet alleen in ICT-middelen, maar ook in scholing en opleiding van onze JGZ-professionals. De investeringen zullen zich binnen enkele jaren zowel financieel als in een betere en eigentijdse dienstverlening terug te verdienen. Het ontwikkelprogramma, waarin diverse initiatieven vorm krijgen, start in 2021 en loopt door tot en met 2023.

Kansrijke start

In de wet publieke gezondheid is bepaald dat alle jeugdigen van 0-18 jaar en hun ouders, de doelgroep voor de jeugdgezondheidszorg vormen. Daar komt per 1 juli 2021 verandering in. Vanaf dat moment wordt het prenataal huisbezoek aan zwangeren met een verhoogd risico toegevoegd als basistaak. Uitgegaan wordt van een bezoek bij 16,5% van de zwangeren. Dit prenataal huisbezoek is een onderdeel van Kansrijke Start, het landelijke actieprogramma om alle kinderen een goede start in het leven te geven. De middelen voor het prenataal huisbezoek worden toegevoegd aan het gemeentefonds en opgenomen in de inwonerbijdrage.

Wat betekent dit voor onze inzet in 2022

- We werken in de JGZ vraaggericht en bieden maatwerk aan in de vorm van maatwerkzorgpaden;
- Door dialoog van professional met de cliënt, stemmen we stemmen de diensterlening af op de specifieke individuele zorgvraag/zorgbehoefte;
- We zetten in op digitalisering van dienstverlening: e-consult, digitale mogelijkheden zelfzorg, zelfdiagnostiek en zelfregie, digitale gepersonaliseerde informatie en zijn eenvoudig vindbaar en bereikbaar via moderne digitale communicatiemogelijkheden.
- We brengen prenatale huisbezoeken aan zwangeren met een verhoogd risico

Veilig Thuis Drenthe (VTD)

De focus van VTD heeft de afgelopen jaren gelegen op het voldoen aan het professioneel inhoudelijk handelingskader, het opvangen van de effecten van de aangescherpte meldcode en de opbouw van de organisatie. Op basis van de door de gemeenten gezamenlijk opgestelde regiovisie ‘Geweld hoort nergens thuis’ ligt de focus van VTD de komende jaren ook op het verbinden met het lokale veld. VTD wil daarbij de adviesfunctie verder versterken die de organisaties in het lokale veld ondersteunt bij de werkzaamheden in de casuïstiek op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling die zij onder handen hebben.

De ontwikkeling van de adviesfunctie van VTD doen wij in samenhang met andere onderdelen binnen de GGD. Ook binnen de jeugdgezondheidszorg en epidemiologie wordt reeds gewerkt aan de versterking van onze adviesfunctie en hiervan kunnen wij profiteren voor de ontwikkeling van de adviesfunctie van VTD. Verder denken wij dat het in situaties van waarde kan zijn om verschillende expertise gecombineerd aan te kunnen bieden.

De ontwikkeling van de adviesfunctie van VTD zullen wij vormgeven in overleg met de deelnemende gemeenten, waarbij we de mogelijkheden zullen onderzoeken die de samenwerking met het lokale veld hiervoor biedt. Daarbij zullen de formatieve en organisatorische aspecten ook aan de orde komen. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan het nodig zijn dat de begroting hiervoor aangepast gaat worden, waarvoor op een later moment dan het voorstel zal worden gedaan.

Onduidelijk is nog welke impact de COVID-19 crisis op langere termijn op het werk van VTD zal hebben. Sinds de start van de crisis neemt het aantal meldingen af. Mogelijk wordt dit verklaard door de maatregelen in kader van de bestrijding van COVID-19 waardoor signalen van huiselijk geweld minder zichtbaar zijn geworden. De meldingen die wel binnenkomen zijn over het algemeen complexer van aard. Naarmate de samenleving weer verder normaliseert zal het aantal meldingen naar verwachting weer toenemen.

Forensische geneeskunde (FG)

De verwachting is dat de FG in 2022 op Noord-Nederlands niveau wordt uitgevoerd. Eind 2020 is een traject gestart dat per 1 januari 2021 moet leiden tot een intensievere samenwerking in de forensische zorg in de noordelijke drie provincies. GGD Drenthe heeft hierin de penvoerdersfunctie/rol.
Professionalisering en verjonging van het vak FG blijft onverkort nodig om zowel Lijkschouw, Forensisch medisch onderzoek uit te kunnen blijven voeren. Het is onduidelijk of de GGD in 2022 de medische arrestantenzorg nog uitvoert en wat de consequenties daarvan zijn.

Wat betekent dit voor onze inzet in 2022

- VTD zet in op versterking van de verbinding met het lokale veld
- VTD ontwikkelt zich tot expertisecentrum die het lokale veld ondersteunt bij vraagstukken van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Forensische Geneeskunde wordt onder penvoerderschap van GGD Drenthe op niveau van de drie noordelijke provincies uitgevoerd.

• Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In de bestrijding van de COVID-19 crisis wordt een toenemend beroep gedaan op de GGD om complexe data te verzamelen, te integreren en te duiden. Hiermee komt een ontwikkeling die reeds in gang is gezet in een stroomversnelling, namelijk dat van de GGD steeds meer gevraagd wordt om beleidsinformatie te leveren in relatie tot maatschappelijke ontwikkelingen op het terrein van de publieke gezondheid en maatschappelijke veiligheid. De behoefte aan geïntegreerde, samengestelde informatie voor zowel onze dienstverlening als interne processen neemt toe en dat vereist dat onze informatievoorziening in zijn geheel toekomstbestendig is.

Daarnaast maken ontwikkelingen zoals die hierboven bij de Jeugdgezondheidszorg zijn aangegeven duidelijk dat verdere digitalisering van ons aanbod en dienstverlening noodzakelijk is. Dit vraagt van onze medewerkers dat zij digitaal-wijs zijn of gaan worden. Door de COVID-19 crisis is dit nog

pregnanter geworden. Het feit dat er veel meer thuis gewerkt wordt heeft een belangrijke impuls gegeven aan de inzet van moderne ICT-middelen in het werk. De verwachting is dat deze ontwikkeling blijvend is en de komende tijd zal doorzetten.

Zowel voor het leveren van beleidsinformatie als voor de verdere verbetering van onze bedrijfsprocessen en dienstverlening moeten we investeringen gaan doen om het tempo van de ontwikkelingen bij te kunnen houden. En ook om te kunnen inspelen op digitale kwetsbaarheden en dreigingen. De eisen die gesteld worden aan de bescherming van informatie nemen toe en dat betekent niet alleen dat er inspanningen gedaan moeten worden in de techniek, maar ook in het bewustzijn van de medewerkers.

Dit betekent dat deze ontwikkelingen in samenhang moet plaatsvinden op alle gebieden; mens, proces, techniek en organisatie. Dit vraagt investering in zowel kennis en vaardigheden als techniek. Dit kunnen we nu beperkt doen met de middelen die we nu tot onze beschikking hebben. Binnen onze begroting zijn tot nu toe geen structurele middelen opgenomen van waaruit de doorontwikkeling van onze organisatie kan worden gefinancierd. Hiermee ontstaat het risico dat onze dienstverlening op termijn niet meer voldoet aan de eisen die onze opdrachtgevers en klanten aan ons stellen. Om onze organisatie, bedrijfsprocessen en dienstverlening toekomstbestendig te kunnen doorontwikkelen zijn structurele middelen onontbeerlijk. Met het oog hierop stellen wij voor om in de GGD-begroting met ingang van 2022 structureel budget op te nemen van 125 duizend euro voor organisatieontwikkeling en hebben op dit punt het financieel meerjarenkader aangepast.

Arbeidsmarkt

Met name voor medische en verpleegkundige functies geldt dat vacatures steeds moelijker in te vullen zijn. Daarnaast zijn ook de functies bij Veilig Thuis zijn steeds lastiger vervulbaar. De verwachting is dat de druk op de arbeidsmarkt als gevolg van de COVID-19 crisis verder zal toenemen doordat de vraag naar medisch- en zorgpersoneel voorlopig nog verder zal stijgen. De voorgenomen inzet op versterking van onze positie op de arbeidsmarkt en het verbinden met onderwijsinstellingen en onderwijsprogramma's is onder invloed van de COVID-19 crisis, opgeschort. De crisis heeft het belang van een robuuste, wendbare en flexibele GGD-organisatie onderstreept. De noodzaak om hierop, duurzaam te investeren, o.a. doorverbintenissen aan te gaan met onderwijs en zorginstellingen, is daarmee groter dan ooit.

Financiële effecten

In onderstaande tabel wordt het verloop van de gemeentelijke bijdragen weergegeven. Wij hebben ons voor de reguliere loon- en prijsstijgingen gebaseerd op aannames die door het Centraal Planbureau (CPB) zijn gemaakt.

Met ingang van 2021 is het prenataal huisbezoek op grond van de Wet Publieke Gezondheid toegevoegd aan de basistaken van de GGD. De bekostiging van deze nieuwe taak van de GGD loopt via de inwonerbijdrage van de betreffende deelnemende gemeenten.

Voor organisatieontwikkeling om onze dienstverlening structureel te laten voldoen aan de eisen van onze opdrachtgevers en klanten is een toevoeging opgenomen.

Voor het Rijksvaccinatieprogramma is een aanpassing opgenomen voor de HPV (humaan papillomavirus) voor jongens en de inhaalmogelijkheid voor jongens van 18-26 jaar. Deze vaccinatie wordt naar verwachting in 2022 onderdeel van het vaccinatieprogramma, de kosten daarvan worden via het gemeentefonds aan de gemeenten vergoed. De eerdere voorziene toevoeging in 2021 wordt daarmee gecorrigeerd.

De tweede wijziging betreft een gewijzigde financiering van de Psychosociale Hulp bij Ongevallen en Rampen (PSHOR). Met het wijzigen van de Wet Veiligheidsregio's (WVR) loopt deze bekostiging niet langer via de begroting van de Veiligheidsregio, maar wordt verschoven naar de begroting van de GGD. Per saldo verloopt deze wijziging voor de Drentse gemeenten budgettair neutraal, aanzien de verlaging van de begroting van de VRD gelijk is aan de verhoging van de begroting van de GGD.

Verloop gemeentelijke bijdragen basistaken GGD Drenthe en Veilig Thuis Drenthe		
Bijdrage 2021 voor de basistaken	€ 16,36	miljoen
Prenataal huisbezoek	€ 0,08	miljoen
Aanpassing Rijksvaccinatieprogramma (HPV jongens & inhaal mogelijkheid 18-26 jarigen)	-€ 0,08	miljoen
Bijdrage Veilig Thuis Drenthe (additioneel berekend)	€ 6,47	miljoen
Totale bijdrage exclusief afname additionele producten	**€ 22,83**	**miljoen**
Bij:		
loon- en prijscompensatie 2022 (2,18%)	€ 0,50	miljoen
Organisatieontwikkeling	€ 0,13	miljoen
Aanpassing Rijksvaccinatieprogramma (HPV jongens & inhaal mogelijkheid 18-26 jarigen)	€ 0,08	miljoen
Aanpassing WVR - GGD verantwoordelijk voor het bevorderen van PSHOR en niet de meer de GHOR (Veiligheidsregio Drenthe)	€ 0,05	miljoen
Bijdrage 2022	**€ 23,58**	**miljoen**
Bij: loon- en prijscompensatie 2023 (2,03%)	€ 0,48	miljoen
Bijdrage 2023	**€ 24,06**	**miljoen**
Bij: loon- en prijscompensatie 2024 (1,95%)	€ 0,47	miljoen
Bijdrage 2024	**€ 24,53**	**miljoen**
Bij: loon- en prijscompensatie 2025 (1,95%)	€ 0,48	miljoen
Bijdrage 2025	**€ 25,01**	**miljoen**

Namens het bestuur van de GGD,

Harmke Vlieg, voorzitter

Hans Kox, secretaris a.i.